

Lovverket

Opplæringsloven gir:

- alle barn og unge en rett til å gå på sin nærskole (§ 8-1).
- alle elever rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som skal fremmer helse, trivsel og læring.
- alle elever rett til en arbeidsplass som er tilpasset behovene og skolen skal inn-redes slik at den tar hensyn til elever med funksjonsnedsettelse (kap 9a).

Plan- og bygningsloven (PBL) sier om tilgjengelighet:

- At skolebygg er i sin funksjon både arbeids- og publikumsbygninger. PBL § 29-3 har krav om at bygninger som oppføres skal være universelt utformet i henhold til forskrift. Teknisk forskrift, TEK10 § 12-1 krever at byggverk for publikum og arbeidsbygning skal være universelt utformet.
- At skolegården også skal være universelt utformet. PBL § 28-7, stiller krav om at utearealer for både arbeids- og publikumsbygninger, etter sin funksjon skal være universelt utformet. Dette kravet utdypes i teknisk forskrift, TEK10 § 8-2.
- Dagens plan og bygningslov er gjort gjeldende fra 2010. Krav om tilgjengelighet for orienterings- og bevegelsehemmede har imidlertid ligget i byggeforskriftene helt fra 1976.

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven (DTL) krever:

- at virksomheter rettet mot allmennheten sikrer universell utforming. Utdanningsinstitusjoner er virksomheter rettet mot allmennheten og faller derfor inn under DTL § 9, om plikt til universell utforming (§ 13 etter 1.1.2014).
- at utdanningsinstitusjoner arbeider aktivt og målrettet for å fremme universell utforming.

Dagens situasjon

Elever med funksjonsnedsettelse kan ikke tvinges bort fra nærskolen, men kommunene kan lokke og overtale familien til å velge forsterkede enheter gjennom å lokalisere nødvendige tilbud og fysisk tilgjengelighet på en eller noen få skoler i kommunen.

Spesialskolene ble lagt ned i 1992. På tross av det, har antall elever utenfor normalskolen økt fra 3000 til 5000

Av 2990 skoler (barneskoler, kombinerte barne- og ungdomsskoler og ungdomsskoler) rapporterte 496 skoler i 2011 at de har en såkalt forsterket avdeling (egne grupper for spesialundervisning hvor elevene har sin faste tilhørighet i disse gruppene selv om de kan være integrert i ordinære grupper i enkelte fag eller tema.)

172 av disse 496 skolene hadde 10 elever eller mer i egne spesialtiltak.

80 skoler fungerte som rene spesialskoler.

Spesialløsningene rettes i stor grad mot elever med adferdsvansker, sosioemosjonelle vansker, utviklingshemmede og personer med fysiske funksjonsnedsettelse.

Skolens forpliktelser til å sikre universell utforming er begrenset av «uforholdsmessig byrde» og Likestillings- og diskrimineringsnemnda slo våren 2011 fast at skolenes forpliktelser til å sikre universell utforming er begrenset så lenge det ikke foreligger forskrifter med tidsfrister for når universell utforming skal være på plass.

Mange undervisningsbygg er utilgjengelige for personer med nedsatt funksjonsevne.

Landsomfattende kartlegging gjennomført av NHF i samarbeid med forskningsbyrået IRIS. 784 grunnskoler undersøkt. 603 av skolene hadde vesentlige mangler. 178 skoler var ok. Kun tre skoler får toppkarakter.
- 8 av 10 skoler stenger elever ute!

Rett til å gå på nærskolen

Illustrasjon: Herb

Et hjelpemiddel til deg som representerer:

Norges Handikapforbund

Norsk Forbund for Utviklingshemmede

og jobber med spørsmål om skole, enten gjennom organisasjonen eller gjennom

Kommunale råd for likestilling for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Prinsippprogrammet til Norsk Forbund for Utviklingshemmede:

Mennesker med utviklingshemning har rett til likeverdig og tilrettelagt opplæring på alle nivåer i skoleverket og innenfor de samme organisatoriske rammer som alle andre.

Barn/elever med utviklingshemning har rett til tilrettelagt opplæring ved den barnehagen eller den skolen de naturlig sokner til.

I grunnskole og i videregående skole har elever med utviklingshemning rett til tilrettelagt opplæring i ordinær klasse sammen med andre elever på samme alderstrinn.

Elever med utviklingshemning må få rett til plass i skolefritidsordning når foreldrene mener det er behov for det.

Voksne som har behov for det må få oppfylt reell rett til voksenopplæring.

Opplæring skal gis av faglig kompetente lærere i før-, grunn- og videregående skoler.

Innen voksenopplæring kan opplæring også gis av annet høgskoleutdannet personell.

Prinsippprogrammet til Norges Handikapforbund:

- Alle mennesker skal ha lik rett til utdanning etter egne forutsetninger og valg, på alle nivåer fra grunnskole til universitet/høyskole, og i forhold til etter- og videreutdanning.
- Det ordinære utdanningssystemet og arbeidslivet skal være tilgjengelig for alle.
- Alle elever i grunnskolen skal ha rett til et fullverdig tilbud på sin nærskole.
- Individuell tilrettelegging av utdanningsløp og arbeidsplass skal sikres uten unødige forsinkelser og byråkrati med riktige hjelpemidler og ordninger til rett tid.
- Det skal bevilges tilstrekkelige ressurser, f. eks. til transport og nødvendig assistanse, som sikrer den enkelte utdanning og arbeid.

Menneske- rettighetene

- Barn med nedsatt funksjonsevne skal kunne nyte alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter på lik linje med andre barn. Fysisk tilgjengelighet er et bærende prinsipp.
- Systematisk segregering av funksjonshemmede i skolesystemet er brudd på menneskerettighetene
- Barn med nedsatt funksjonsevne skal ha tilgang til inkluderende, god og gratis grunnutdanning og videregående opplæring i sitt lokalsamfunn, på lik linje med andre. Dette innebærer blant annet:
 - rimelig tilrettelegging ut fra den enkeltes behov,
 - nødvendig støtte, innenfor rammen av det allmenne utdanningssystemet
 - effektive støttetiltak tilpasset den enkeltes behov